

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-педагогічної роботи

А. В. Пантелеймонов

» _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти

другий (магістерський)

галузь знань

10 Природничі науки

(шифр і назва)

спеціальність

106 Географія

(шифр і назва)

освітня програма Ландшафтне планування, проектування і землевпорядкування,

Картографія, геоінформаційні системи та дистанційне зондування Землі

(шифр і назва)

спеціалізація

вид дисципліни _____

обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

факультет _____

геології, географії, рекреації і туризму

(назва факультету) -

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

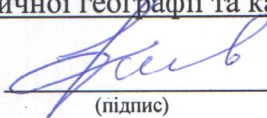
“ 30 ” серпня 2018 року, протокол № 10

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Голіков А. П., д. геогр. н., професор кафедри фізичної географії та картографії;
Прасул Ю.І., к. геогр. н., доцент кафедри фізичної географії та картографії

Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії

Протокол від “ 30 ” серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

(підпис)

(Голіков А. П.)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від “ 28 ” серпня 2018 року № 1

Голова методичної комісії факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис)

Жемеров О.О.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма асистентської практики складена відповідно до освітньо-професійних програм «Географія», «Картографія, геоінформаційні системи та дистанційне зондування Землі» підготовки магістра спеціальності 106. Географія.

Практика є обов'язковим компонентом програми підготовки фахівців із вищою освітою. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення у разі одержання необхідного обсягу практичних знань і умінь відповідно до стандартів освіти.

1. Опис асистентської практики

1.1. Метою асистентської практики є:

формування у студентів системи необхідних педагогічних умінь й навичок, фахових здібностей, особистісно-індивідуального стилю поведінки та діяльності, необхідних для майбутнього викладача закладу вищої освіти в оптимально наближених до роботи за фахом умовах; вдосконалення і втілення на практиці знань і вмінь, набутих при вивченні педагогіки, психології, методики викладання географічних дисциплін. Студенти практично знайомляться з усіма напрямками навчально-виховного процесу, його специфічною своєрідністю в різних типах освітніх закладів, набувають досвід самоорганізації педагогічної діяльності.

1.2. Основними завданнями асистентської практики є

ознайомлення студентів безпосередньо у ході навчального процесу з основними формами, принципами і методами викладання географічних дисциплін, з передовим педагогічним досвідом і його практичним опануванням; вивчення методичного досвіду й системи навчального роботи кафедри і викладачів, до яких на період практики прикріплюються студент; ознайомлення з плануванням та організацією навчальних занять та оволодіння методикою організації та контролю роботи студентів у навчальному процесі; опанування засобів і методів організації та контролю самостійної роботи студентів; оволодіння методикою підготовки до навчальних занять і методикою викладання навчального матеріалу шляхом відвідування лекцій викладачів, самостійного проведення навчальних занять під керівництвом та у присутності викладача; участь у розробці навчальних завдань і матеріалів для поглибленої самостійної роботи студентів, що входять у систему методичного забезпечення навчального процесу, укладання педагогічної і психологічної характеристик.

1.3. Характеристика асистентської практики:

Кількість кредитів – 10. Загальна кількість годин – 300 годин.

Нормативний модуль. Семестр: 3. Вид контролю: іспит

1.4. Заплановані результати практики. Згідно до вимог освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів:

Сформовані компетентності: - базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для викладання загально-професійних дисциплін; - здатність організувати професійну роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці; - здатність використовувати професійно профільовані знання в географічній галузі (метеорології, гідрології, ґрунтознавства, біогеографії тощо) для дослідження географічних об'єктів, явищ і процесів.

Знання: сучасні концепції географічної освіти та їх відображення у вузівських програмах і підручниках; особливості побудови програм вузівських географічних дисциплін; шляхи реалізації міжпредметних зв'язків; особливості засобів навчання географічних дисциплін; педагогічні ідеї та сучасні педагогічні технології навчання географічних дисциплін у закладі вищої освіти; нестандартні за формою і структурою навчальні заняття у закладі вищої освіти; сучасні вимоги до рівня навчальних досягнень

студентів; форми, методи і прийоми організації повторення і перевірки знань і вмінь студентів, автоматизовані форми контролю знань і вмінь; основні форми організації навчальної роботи у закладі вищої освіти; зміст і методика планування навчальної роботи у закладах вищої освіти; зміст, роль і форми позанавчальної роботи викладача закладу вищої освіти.

Уміння: використовувати наукові принципи, методи і закони при підготовці й читанні лекцій, проведенні практичних, лабораторних чи семінарських занять; складати індивідуальний план викладача, завчасно готувати лекції, семінарські заняття, предметно аналізувати та узагальнювати навчальний матеріал, правильно оформляти конспект заняття, об'єктивно оцінювати виступи на заняттях студентів; вміло працювати з науковою, навчальною і публіцистичною літературою, підбирати літературні джерела до теми занять; вміти організувати і провести нестандартне заняття (круглий стіл, диспут, вікторина, колоквиум тощо), здійснювати методичне забезпечення дисциплін.

2. Зміст та організація проведення асистентської практики

Розділ 1. Навчально-методична робота

Тема 1. Організація навчально-методичного процесу. Особливості методичної роботи кафедри. Система навчально-методичної роботи викладача закладу вищої освіти. Навчальні плани, програми та інша документація кафедри. Оформлення навчальної лабораторії кафедри.

Тема 2. Викладання дисципліни. Особливості побудови курсу. Використання наукових принципів, методів і законів при підготовці й читанні лекцій і проведенні семінарських занять. Планування лекцій та практичних занять. Особливості побудови лекційного/практичного заняття, підбір наочних матеріалів, розробка презентацій. Самостійне проведення студентами навчальних занять (лекцій, семінарів, практичних або лабораторних робіт) у закладі вищої освіти із застосуванням ефективних методів навчання. Проведення консультацій: індивідуальних та групових. Перевірка та оцінювання практичних і модульних робіт студентів

Тема 3. Методична робота. Аналіз методичного забезпечення дисципліни. Виготовлення дидактичного матеріалу та наочних посібників для проведення занять. Розробка структури методичного посібника. Підбір матеріалів, укладання моделей. Компонування методичного посібника. Апробація його окремих тем.

Розділ 2. Виховна робота та психолого-педагогічні спостереження

Тема 1. Організація виховного процесу. Система виховної роботи кафедри, факультету. Профспілкова й дозвіллева робота у студентських групах. Виховна робота куратора.

Тема 2. Виховні види діяльності. Оволодіння вміннями й навичками підготовки, проведення і аналізу виховних заходів. Виконання обов'язків помічника куратора. Проведення заходів як дискусії, колоквиуми щодо сучасних проблем суспільного життя, проведенням культмасових заходів тощо. Проведення різноманітних виховних та пізнавальних заходів із географії.

Тема 3. Психолого-педагогічні спостереження. Оволодіння основними методами вивчення окремих студентів та академічних груп. Укладання психолого-педагогічних характеристик студента, академічної групи.

3. Вимоги до баз асистентської практики

Базою проведення асистентської практики є кафедра фізичної географії та картографії факультету геології, географії, рекреації і туризму Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. За додатковими угодами можливо за згодою студента та викладача проведення асистентської практики у іншому закладі вищої освіти.

4. Індивідуальні завдання з практики

Всі роботи виконуються студентами індивідуально. Одним із індивідуальних завдань є розробка методичного забезпечення (будь-якого типу за узгодженням з викладачем) певної дисципліни. Розробка представляється на захист у роздрукованому вигляді. Після розгляду на захисті практики надається (за необхідності) рекомендація кафедри та подається розробка на рекомендацію до Вченої ради факультету, університету.

5. Вимоги до звіту про асистентську практику

Звіт про асистентську практику має містити такі елементи: повна розробка залікової лекції, презентаційні матеріали до залікової лекції, тези усіх проведених лекцій, повна розробка залікового практичного (лабораторного, семінарського) заняття, презентаційні матеріали до нього, план-розробка виховного заходу, психолого-педагогічне дослідження, методична розробка для супроводу дисципліни, що викладалася. Усі матеріали мають бути оцінені і підписані керівником практики від кафедри фізичної географії та картографії, кафедри педагогіки або загальної психології (відповідно до виду роботи).

6. Підбиття підсумків асистентської практики

Захист результатів асистентської практики проходить у вигляді оприлюдненого захисту отриманих результатів.

7. Критерії оцінювання результатів асистентської практики

Проведення залікової лекції – від 0 до 20 балів,
Проведення залікового практичного заняття – від 0 до 20 балів,
План-розробка виховного заходу – 5 балів;
Психолого-педагогічне дослідження студента/академічної групи – 5 балів;
Розробка методичного супроводу дисципліни (розділу, теми) – 10 балів;
Екзамен (захист результатів практики) – 40 балів.
Загальна кількість балів – 100 балів.

Оцінювання проведених залікових лекційного та практичного (лабораторного, семінарського) занять проводиться викладачем-індивідуальним керівником практики за наступними критеріями:

- дотримання етапів заняття та хронологічного обмеження кожного з них – 1-2 бали;
- дотримання структури матеріалу, що подається, і послідовності його викладання – до 3 балів (недотримана, є відхилення, повністю дотримана);
- дотримання вимог до лекційних (практичних, лабораторних, семінарських) занять щодо науковості, доступності, стилю, систематизації інформації, аргументацій, наявності творчих питань чи завдань тощо – до 3 балів (недотримані, є відхилення, повністю дотримані);
- вільне володіння інформацією – до 6 балів (читає, на запитання не може дати відповідь → розповідає, користуючись часто конспектом, пояснює окремі моменти → розповідає, пояснює, відповідає аргументовано на запитання);
- стиль, культура мовлення, інтонація тощо – 1-3 бали;
- контакт зі студентами – 3 бали.

Оцінювання виховного заходу – 5 балів;

- відповідність обраної теми та стилю віковій категорії – 1 бал;
- дотримання структури і рекомендацій щодо проведення виховних заходів у вищих навчальних закладах – 1 бал;

- виконання окремих обов'язків куратора групи, що вивчається, проведення кураторської години - 1 бал;
- творчий підхід до проведення заняття – 1 бал;
- організація взаємодії практиканта зі студентами – 1 бал.

Оцінювання психолого-педагогічного дослідження студента/академічної групи – 5 балів, у т.ч.:

- оцінка вікових та індивідуальних особливостей студентів, спостереження особистості студентів – 1 бал;
- характеристика спільної діяльності у групі – 1 бал;
- дослідження структури студентської групи, внутрішньогрупових процесів – 1 бал;
- визначення характеру спілкування і взаємин, ціннісно-орієнтаційної єдності – 1 бал;
- дослідження творчої активності – 1 бал.

Оцінювання розробки методичного супроводу дисципліни (розділу, теми) – 10 балів:

- зміст, вимоги і критерії оцінювання визначає викладач особисто, враховуючи самостійність і авторство розробок, творчий підхід, можливість подальшого впровадження у навчальний процес; 9-10 балів виставляється тільки за умови рекомендації методичних розробок на засіданні кафедри фізичної географії та картографії до друку та впровадження.

Екзамен (захист результатів практики) – 40 балів:

- наявність повного пакету звітної документації, оформленої за вимогами – 5 балів;
- дотримання термінів проведення занять та здачі звітної документації – від 1 (є затримка у здачі звітних матеріалів більше ніж місяць) до 5 балів (дострокове подання матеріалів);
- наявність і якість детального конспекту лекційного залікового заняття – до 4 балів;
- наявність і якість детального конспекту практичного (лабораторного, семінарського) залікового заняття – до 4 балів;
- наявність і якість презентації на лекції (презентація текстова або з ілюстраціями) – до 3 балів;
- наявність і якість презентації на практичному, лабораторному або семінарському занятті (презентація текстова або з ілюстраціями) – до 3 балів;
- відвідування занять інших студентів-практикантів, подання аналізу проведених ними занять та заходів – до 3 балів за кожне відвідуване заняття, але не менше 1 обов'язково;
- відвідування заходів, що організовує кафедра у період практики – до 5 балів;
- звітування з практики – 8 балів.

8. Методи контролю та схема нарахування балів

Передбачені методи контролю: теоретичний захист отриманих результатів, підсумковий контроль отриманих знань і умінь, участь в дискусіях, перевірка розробок лекцій та конспектів практичних робіт.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання						Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2							
T1	T2	T3	T1	T2	T3					
-	40	-	-	5	5	-	10		40	100

Сумарна оцінка за практику виставляється за такою системою:

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види діяльності протягом практики	Оцінка
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Базова література

1. Коротяєв Б.І. та ін. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. - К.: НМК ВО, 1990.
2. Михайловский В.А. Педагогика высшей школы: Учеб. пособие. - Х.: ХГУ, 1991.
3. Нечепоренко Л.С. Організація і проведення асистентської педагогічної практики: Метод. рекоменд. – Харків: ХНУ, 2009.
4. Нечепоренко Л.С. Про педагогічну майстерність. - Харків: ХДУ, 1995.
5. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / За ред. О.М. Пехоти. - К.: А.С.К., 2001.
6. Педагогічні технології: Навч. посіб. для вузів / О.С. Падалка, А.М. Нісімчук, І.О. Смолук та ін. – К. : Укр. енциклопедія, 1995.
7. Питюков В.Ю. Основы педагогической технологии: Учеб-метод. пособие. – М.: Гном и Д., 2001.
8. Старченко Т.Я. та ін. Вища школа на шляху оновлення. - Львів: Світ, 1991.

Допоміжна література

1. Комплект шкільних підручників, атласів, робочих зошитів, контурних карт з географії 5-10 класів.
2. Ксензова Г.Ю. Перспективные школьные технологии. - М.: Педагог, общ-во России, 2000.
3. Методика викладання географії в школі: Навч. посіб. / За ред. С.Г. Коберніка. - К.: Стафед-2, 2000.
4. Настільна книга молодого вчителя географії та економіки / Укл. О.М. Саввич. – Харків: Ранок, 2010.
5. Усе для атестації вчителя географії та економіки: Норм.-правові документи. – Харків: Ранок, 2010.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Журнали: «Географія та основи економіки в школі», «География в школе», «География и экология в школе XXI века», «Вестник высшей школы», ін.